

Sygn. akt I C 768/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2024 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Ligoń-Krawczyk

Protokolant: sekretarz sądowy Ewa Kocielnik

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2024 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa G. N., K. N.

przeciwko (...) Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę i ustalenie

I. oddala powództwo,

II. ustala, że powodowie przegrali proces w 100% i pozostawia rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.

Sygn. akt **IC 768/19**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 października 2018 r. (data nadania przesyłki, k. 77) G. N. i K. N., zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli przeciwko (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. o:

- zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwoty 52.557,62 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia ewentualnie
- ustalenie, na podstawie art. 189 k.p.c., że zawarta umowa kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) (...) (spłacanego w ratach równych udzielonego w walucie wymiennej) z dnia 27 października 2005 r. jest nieważna;
- zasądzenie od pozwanego kwoty 6.417 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym kwoty 6.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego (pозew, k. 1-6).

W odpowiedzi na pozew (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew, k. 96-153).

Pismem procesowym z dnia 29 kwietnia 2018 r. strona powodowa dokonała modyfikacji powództwa wnosząc o:

- ustalenie, na podstawie art. 189 k.p.c., że zawarta umowa jest nieważna;
- zasądzenie od strony pozwanej – (...) Bank (...) S.A. kwoty 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym kwoty 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego (pismo procesowe powodów zawierające modyfikację powództwa, k. 85).

W odpowiedzi na modyfikację powództwa pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych (pismo procesowe pozwanego zawierające odpowiedź na modyfikację powództwa, k. 96-154).

Pismem procesowym z dnia 7 października 2019 r. strona powodowa dokonała modyfikacji powództwa i wniosła o:

1. ustalenie, że umowa z dnia 27 października 2005 r. nr (...) (...), obecnie numer umowy (...), łącząca powodów z pozwanym jest nieważna;
2. zasądzenie od strony pozwanej kwoty 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym kwoty 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego;

Ewentualnie o:

3. zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów łącznie kwoty 61.968,45 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu do dnia zapłaty;
4. zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 6.417 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym kwoty 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego (pismo procesowe powodów z 7 października 2019 r., k. 319-326).

W odpowiedzi strona pozwana podtrzymała w całości stanowisko zawarte w odpowiedzi na pozew wraz ze wszystkimi zgłoszonymi dotychczas wnioskami dowodowymi (pismo procesowe strony pozwanej, k. 333-366).

Pismem procesowym z dnia 25 listopada 2022 r. powodowie dokonali rozszerzenia powództwa ostatecznie:

1. w zakresie **roszczenia głównego** pozwu wnosząc o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego w postaci umowy kredytu nr (...) (...) z dnia 27 października 2005 r. łączącej powoda K. N. i G. N. z pozwanym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. oraz o zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. łącznie na rzecz powoda K. N. i G. N. kwoty 117.865,33 zł oraz 51.877,57 CHF wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od ww. kwoty od dnia doręczenia pozwanemu przez Sąd odpisu pozwu do dnia zapłaty.

2. w zakresie **roszczenia ewentualnego** pozwu wnosząc o zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów K. N. oraz G. N. kwoty 88.951,39 zł wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od ww. kwoty od dnia doręczenia pozwanemu przez Sąd odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz ustalenie, że w stosunku prawnym łączącym powodów K. N. oraz G. N. z pozwanym (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. powstałym na podstawie ww. Umowy Kredytu bezskuteczne wobec powodów są następujące postanowienia: § 2 ust. 1, § 5 ust. 4, § 5 ust. 5, § 11 ust. 1 pkt 4, § 11 ust. 2 oraz § 19 pkt 1) i 2) Umowy kredytu, w pozostałym zakresie podtrzymując powództwo (pismo procesowe powodów zawierające ostatecznie rozszerzenie powództwa, k. 645-656).

W odpowiedzi na pismo procesowe zawierające rozszerzanie powództwa pozwany podtrzymał w całości stanowisko strony pozwanej wyrażone w odpowiedzi na pozew oraz wniósł o oddalenie powództwa w całości (pismo procesowe pozwanego, k. 686-701).

Do czasu zamknięcia rozprawy stanowiska stron nie uległy zmianie (protokół rozprawy z 09 lutego 2024 r., k. 893).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. N. i K. N. są małżeństwem. G. N. prowadził działalność gospodarczą. Wraz z K. S. (1) był właścicielem firmy – Przedsiębiorstwa (...) s.c. Małżonkowie wraz z K. S. (1) postanowili zakupić nieruchomość w postaci lokalu przy ul. (...) w T.. Udali się do różnych banków celem zapoznania się z ofertą kredytową. Otrzymali informację, że nie posiadają zdolności kredytowej na kredyt w PLN. We wszystkich bankach przedstawiono im podobne propozycje. W banku (...)

S.A. odbyli 2-3 spotkania. Nie weryfikowali kursów historycznych CHF (zeznania powoda G. N., protokół k. 680-681, nagranie 00:04:28-00:15:32; zeznania powódki K. N., protokół k. 681, nagranie 00:21:14).

Bank (...) S.A. posiadał w ofercie zarówno kredyty złotówkowe jak i walutowe. Klienci samodzielnie podejmowali decyzję o jaki kredyt chcą się ubiegać i taki składają wniosek. Już we wniosku pisemnie potwierdzali fakt przedstawienia im w kolejności oferty kredytu złotówkowego. Popularność kredytów walutowych wynikała z niskich stóp LIBOR na których oparte było oprocentowanie banku, co przekładało się na niższą ratę kredytową (zeznania na piśmie świadka E. C., k. 953v; zeznania świadka B. J., zeznania na piśmie k. 927).

Podczas pierwszego spotkania z klientem omawiane były wszystkie warunki ewentualnego kredytu, oferta, symulacja, badanie zdolności kredytowej. Po zgromadzeniu przez klientów dokumentów do kredytu klienci przyjeżdżali ponownie celem złożenia wniosku.

Klient na moment złożenia wniosku sam podejmował decyzję o rodzaju umowy kredytowej, rat kredytowych oraz okresie kredytowania, a także sposobie spłaty kredytu. W przypadku kredytu walutowego przy przyjęciu wniosku doradca m. in. informuje klienta, że w rozliczeniach między klientami a bankiem w obrocie dewizowym stosuje się ustalone przez Bank kursy walut obcych w złotych (kursy walut zamieszczane są w Tabeli kursów (...) SA), w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest wypłacany po kursie kupna dla dewiz, w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest spłacany po kursie sprzedaży dla dewiz, w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega rata spłaty i kwota zadłużenia, wyrażone w walucie polskiej. Po dokonaniu analizy kredytowej, inspekcji na kredytowanej nieruchomości i zgromadzeniu dokumentów do zawarcia umowy następowało kolejne spotkanie celem zawarcia umowy kredytowej. Procedury zobowiązywały doradców do przedstawiania klientowi pełnej oferty, informowania klienta o występującym ryzyku kursowym oraz ryzyku stopy procentowej ze wskazaniem istoty obu ryzyk, przedstawiania każdemu klientowi symulacji obrazującej ryzyko stopy procentowej i ryzyko kursowe, informowania każdego klienta o rzeczywistej i całkowitej stopie procentowej (odpowiedni zapis znajduje się w umowie kredytowej), przekazywania wszelkich informacji na temat jego kredytu i wyjaśnieniu wszelkich wątpliwości związanych z zapisami w umowie kredytowej. Klienci pisemnie na umowie kredytowej potwierdzali oświadczeniem, że zostali poinformowani o ryzyku walutowym, o tym, że zmiana kursu walutowego będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia oraz wysokość raty oraz oświadcza, że ponoszą to ryzyko. Doradca podczas zawarcia umowy kredytowej odpowiadał na wszystkie pytania klientów (zeznania na piśmie świadka E. C., k. 592-592v; zeznania świadka A. D., zeznania na piśmie, k. 629-630).

Przy zawieraniu umów kredytu walutowego doradca przekazywał klientom wszystkie informacje wynikające z zapisów umowy kredytowej zarówno w zakresie ryzyka stopy procentowej, jak i ryzyka walutowego, a następnie po wejściu w życie zapisów Rekomendacji S dodatkowo przekazywał symulacje obrazujące ryzyko stopy procentowej i ryzyko kursowe, obrazujące co stanie się z kredytem przy wzroście stopy procentowej lub kursu waluty, a także co stanie się z kredytem przy wzroście obydwu wielkości. Wszystkie symulacje kredytu, broszury informacyjne o ryzyku kredytowym klienci mogli wziąć ze sobą. Klienci fakt poinformowania ich o ryzyku walutowym na umowie kredytowej potwierdzali na umowie kredytowej. Na prośbę klientów doradca przygotowywał symulacje, o które prosili (zeznania na piśmie świadka E. C., k. 593).

Mechanizm ustalania kursów z Tabeli banku (...) S.A. stanowił mechanizm zbliżony do innych podmiotów oferujących kredyty denominowane lub indeksowane kursem CHF (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 752).

W dniu 13 października 2005 r. G. N., K. N. i K. S. (2) złożyli do (...) Bank (...) wniosek o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny na kwotę 299.000 zł, w tym 286.000 zł z tytułu kosztu inwestycji oraz 13.000 zł z tytułu planowanych pozostałych kosztów związanych z inwestycją lub zakupem nieruchomości, na finansowanie nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) oraz finansowanie dodatkowych kosztów zakupu, w walucie CHF, z okresem kredytowania 30 lat. W dacie wnioskowania o kredyt G. N. posiadał wykształcenie wyższe, był współwłaścicielem firmy – Przedsiębiorstwa (...) s.c. Posiadał zobowiązania finansowe w postaci limitów kredytów odnawialnych w (...) T. z limitem 2.700 zł oraz w (...) Bank S.A. z limitem 10.000 zł oraz kredyt inwestycyjny firmy w (...) ((...) K.) w

wysokości 40.000 zł z miesięczną ratą 470 zł. Posiadał majątek w postaci mieszkania o pow. 40 m⁽²⁾ o wartości 80.000 zł, samochodu osobowego R. (...) z 2005 r. o wartości 18.000 zł, stanowiącego własność firmy (koszt rozliczany w działalności). K. N. posiadała wykształcenie średnie. Nie posiadała zobowiązań finansowych i majątku. G. N. i K. N. łączył ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Z kolei K. S. (2) miał wykształcenie zawodowe. Był współwłaścicielem firmy – Przedsiębiorstwa (...) s.c. Posiadał zobowiązanie finansowe w postaci limitu kredytowego w (...) oddział T. z limitem 700 zł oraz majątek (sprzęt RTV, AGD i inny) o wartości 25.000 zł (wniosek G. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 164-167; wniosek K. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 168-169; wniosek K. S. (2) o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 170-171; oświadczenie z 13 października 2005 r. wnioskodawcy K. S. (2) o sytuacji majątkowej, k. 172-173; oświadczenie z 13 października 2005 r. wnioskodawcy G. N. o sytuacji majątkowej, k. 174-175; oświadczenie z 13 października 2005 r. wnioskodawcy K. N. o sytuacji majątkowej, k. 176-177; zaświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej, k. 178; umowa spółki z 1 sierpnia 2002 r., k. 179-180; wydruki z CEiDG, k. 181-183).

W dniu **27 października 2005 r.** G. N., K. N. i K. S. (2) zawarli z (...) Bank (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) (...) (dalej: Umowa).

Stosownie do § 1 pkt 7b Umowy, stawka referencyjna to wartość stawki referencyjnej, w zależności od wybranej waluty: b. LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF) dla międzybankowych depozytów trzymiesięcznych (LIBOR 3M) – dotyczy kredytów udzielanych w CHF. Z kolei aktualna Tabela kursów stanowiła Tabela kursów (...) SA obowiązującą w chwili dokonania przez (...) SA określonych w umowie przeliczeń kursowych (§ 1 pkt 8 Umowy).

Zgodnie z **§ 2 ust. 1 Umowy**, na warunkach określonych w umowie (...) SA zobowiązuje się postawić do dyspozycji Kredytobiorcy kredyt w kwocie 121.700 CHF na zakup nieruchomości położonej w T. przy ul. (...) oraz na finansowanie dodatkowych kosztów zakupu.

Wypłata kredytu miała być dokonana jednorazowo, na rachunek Zbywcy, w formie przelewu na wskazany rachunek – zgodnie z pisemną dyspozycją kredytobiorcy, z uwzględnieniem postanowień §4. Całkowita wypłata kredytu miała nastąpić do dnia 30 września 2006 r. (§ 5 ust. 1 i 2 Umowy).

Kredyt mógł być wypłacony:

- 1) w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań za granicą i w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego;
- 2) w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w kraju (§ 5 ust. 3 Umowy).

W myśl **§ 5 ust. 4 Umowy**, w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, stosuje się kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego.

W przypadku wypłaty kredytu albo transzy w walucie wymiennej stosuje się kursy kupna/sprzedaży dla dewiz (tabela kursów), obowiązujące w (...) SA w dniu zlecenia płatniczego (**§ 5 ust. 5 Umowy**).

Zgodnie z § 6 ust. 2 Umowy wskazano, że w dniu zawarcia umowy stawka referencyjna wynosiła 0,83% , marża wynosiła 2,00 p.p. a oprocentowanie kredytu wynosiło 2,83% w stosunku rocznym. Dla celów ustalenia stawki referencyjnej – (...) SA będzie się posługiwać stawką LIBOR lub EURIBOR publikowaną odpowiednio o godz. 11.00 GMT lub 11.00 na stronie informacyjnej R., w drugim dniu poprzedzającym dzień rozpoczynający pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej, zaokrągloną według matematycznych zasad do czterech miejsc po przecinku. W przypadku braku notowań stawki referencyjnej LIBOR lub EURIBOR dla danego dnia do wyliczenia stopy procentowej stosuje się odpowiednio notowania z dnia poprzedzającego, w którym było prowadzone notowanie stawki LIBOR lub EURIBOR. Za dzień braku notowań stawki LIBOR lub EURIBOR uznaje się ponadto dzień uznany na terenie Rzeczypospolitej Polskiej za dzień wolny od pracy.

W § 6 ust. 3 Umowy wskazano, że zmiana wysokości stawki referencyjnej powoduje zmianę wysokości oprocentowania kredytu o taką samą liczbę punktów procentowych.

Za czynności związane z obsługą kredytu oraz zmianą postanowień umowy (...) SA pobiera od Kredytobiorcy prowizje i opłaty bankowe określone w Taryfie. W dniu zawarcia umowy obowiązują prowizje i opłaty bankowe oraz ich wysokość określone w Taryfie, z której wyciąg stanowi załącznik do umowy (§ 8 Umowy).

Stosownie do treści § 10 ust. 1 Umowy, należna (...) SA prowizja od udzielonego kredytu, zgodnie z Taryfą, w wysokości 2,0% kwoty kredytu, to jest kwota 2.434 CHF zostanie potrącona przez (...) SA z wypłaconej kwoty kredytu albo pierwszej transzy w walucie kredytu w dniu wypłaty.

Prowizja od udzielonego kredytu nie podlegała zwrotowi (§ 10 ust. 2 Umowy).

Zabezpieczeniem spłaty kredytu były: hipoteka zwykła w kwocie 121.700 CHF oraz hipoteka kaucyjna do wysokości 31.640 CHF na nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), weksel własny in blanco, ubezpieczenie wkładu własnego oraz umowa cesji (**§ 11 ust. 1 Umowy**).

Do czasu ustanowienia zabezpieczenia kredytu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, kredytobiorca miał dokonać zabezpieczenia w formie ubezpieczenia w (...) SA poprzez opłacenie składki ubezpieczeniowej w cyklach półrocznych w wysokości 480,72 CHF (**§ 11 ust. 2 Umowy**).

W myśl § 13 ust. 1 Umowy, spłata zadłużenia z tytułu kredytu i odsetek kredytobiorcy następuje w drodze potrącenia przez (...) SA swoich wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kredytobiorcy na wskazany w Umowie numer rachunku prowadzonego w walucie kredytu, na który kredytobiorca będzie dokonywał wpłat z tytułu udzielonego kredytu w walucie kredytu lub innej walucie niż waluta kredytu. Wpłaty dokonywane w walucie innej niż waluta kredytu miały być przeliczane na walutę kredytu przy zastosowaniu kursów kupna/sprzedaży walut.

Niespłacone przez kredytobiorcę części albo całości raty w terminie umownym spowoduje, że należność z tytułu zaległej spłaty staje się zadłużeniem przeterminowanym i zostaje przeliczona na walutę polską, według kursu sprzedaży dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązującego w (...) SA w dniu, o którym mowa w § 13 ust. 3 (§ 18 ust. 1 Umowy).

Jeżeli spłata zadłużenia przeterminowanego i odsetek nastąpi w walucie innej niż waluta polska:

1. w formie bezgotówkowej – kwota wpłaty zostaje przeliczona na kwotę stanowiącą równowartość w walucie polskiej – według kursu kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów Banku), obowiązującego w (...) SA w dniu wpływu środków;
2. w formie gotówkowej – kwota wpłaty zostaje przeznaczona na kwotę stanowiącą równowartość w walucie polskiej – według kursu kupna dla pieniędzy (aktualna Tabela kursów Banku), obowiązującego w (...) SA w dniu wpływu środków (**§ 19 ust. 1 i 2 Umowy**).

W § 30 ust. 2 Umowy kredytobiorca oświadczył, że poniesie ryzyko zmiany kursów walutowych (umowa kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) (...)) (spłacanego w ratach równych, udzielonego w walucie wymiennej) z 27 października 2005 r., k. 11-15).

G. N. i K. N. przeczytali umowę przed jej podpisaniem (zeznania powoda G. N., protokół k. 680, nagranie 00:0-9:47; zeznania powódki K. N., protokół k. 681, nagranie 00:21:14).

Środki z kredytu zostały wypłacone jednorazowo w dniu 8 grudnia 2005 r. w kwocie 116.896,92 CHF, według kursu 2,4466 co stanowiło równowartość 286.000 zł. Nadto w tym samym dniu wypłacono: kwotę 2.434 CHF; kwotę 855,48 CHF, według kursu 2,4466, co stanowiło równowartość 2.093,02 zł; kwotę 1.032,88 CHF, według kursu 2,4466, co stanowiło równowartość 2.527,04 zł oraz kwotę 480,72 CHF, według kursu 2,5465, co stanowiło

równowartość 1.224,15 zł. Tym samym kwota udzielonego kredytu w wysokości 121.700 zł, została przeliczona przez bank na 290.620,07 zł (zaświadczenie (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 22-26; opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 754).

W przypadku zastąpienia kursów kupna z Tabeli Banku kursami (...) (kursami rynkowymi) z dnia wypłaty transz kredytu, kwota wypłacona kredytu powinna wynieść 296.202,97 zł. Tym samym różnica w kwocie wypłaconej wynosiłaby 5.582,91 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 754).

Z kolei przyjmując, że kursy kupna z Tabeli (...) S.A. zastąpiono by kursami średnimi NBP z dnia wypłaty transz kredytu, kwota wypłaconego kredytu wynosiłaby 298.246,08 zł, a więc byłaby o 7.626,01 zł wyższa od faktycznie wypłaconych przez bank na rzecz kredytobiorców środków (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 757).

W dniu 29 grudnia 2008 r. do spółki Przedsiębiorstwo (...) s.c. przystąpiła K. N. (aneks z 29 grudnia 2008 r. do Umowy Spółki Cywilnej, k. 196). W dniu 31 grudnia 2008 r. ze spółki wystąpił K. S. (2) (aneks z 31 grudnia 2008 r. do Umowy Spółki Cywilnej, k. 197).

Aneksem nr (...) do Umowy, zawartym pomiędzy Bankiem a G. N. w dniu 30 listopada 2012 r. strony postanowiły, że z dniem zawarcia aneksu dla celów związanych z obsługą kredytu mieszkaniowego (...) SA otwiera dla kredytobiorcy dodatkowy, bezpłatny, nieoprocentowany rachunek prowadzony w walucie kredytu. w § 1 pkt 2 wskazano dwa rachunki bankowe – jeden prowadzony w walucie kredytu w CHF oraz drugi prowadzony w walucie polskiej w PLN z zastrzeżeniem, że środki z rachunku prowadzonego w walucie polskiej w PLN będą pobierane dopiero w przypadku, gdy na rachunku prowadzonym w walucie kredytów w CHF, brak jest środków pieniężnych w ilości wystarczającej na spłatę raty. Do umowy dodano załącznik Zasady ustalania kursów wymiany walut oraz spreadu walutowego w (...) SA, w brzmieniu określonym w załączniku do aneksu (§ 2 ust. 1 ww. Aneksu nr (...)). W § 2 ust. 2 ww. Aneksu nr (...) wskazano, że (...) SA stosuje kursy wymiany walut i spread walutowy w sposób określony w Z. ustalania kursów wymiany walut oraz spreadu walutowego w (...) SA, o których mowa w ust. 1 (Aneks nr (...) z dnia 30 listopada 2012 r. do umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) (...) (spłacanego w ratach równych udzielonego w walucie wymiennej) z 27 października 2005 r., k. 198).

W załączniku do ww. Aneksu nr (...) określono zasady ustalania kursów wymiany walut oraz spreadu walutowego w (...) SA. Wskazano, że spread walutowy jest procentową różnicą pomiędzy kursem sprzedaży waluty obcej a kursem kupna waluty obcej stosowanym przez (...) SA do rozliczenia wypłat i spłat kredytu (pkt 1). Ustalenie kursu sprzedaży waluty obcej polega na dodaniu do kursu międzybankowego dla tej waluty marży, uzależnionej od czynników wymienionych w pkt 8, w wysokości nie większej niż 10% kursu międzybankowego danej waluty (pkt 2). Ustalenie kursu kupna waluty obcej polega na odjęciu od kursu międzybankowego dla danej waluty marży, uzależnionej od czynników wymienionych w pkt 8, w wysokości nie większej niż 10% (pkt 3). Kurs międzybankowy waluty obcej jest to kurs waluty, po jakim zawierane są transakcje pomiędzy bankami na rynku międzybankowym. Aktualne kursy międzybankowe walut są publikowane w serwisie R./. Do przygotowania Tabeli kursów wykorzystywane są kursy z chwili sporządzania Tabeli kursów (pkt 4). Na początek dnia, w każdym dniu roboczym, (...) SA sporządza i publikuje kursy walut w Tabeli kursów m.in. poprzez ich zamieszczenie w Tabeli informacyjnej o kursach walut na stronie internetowej [http://www\(...\).pl](http://www(...).pl) (pkt 5). Kurs waluty ustalony w powyższy sposób jest stosowany przez (...) SA przez cały dzień, w którym został opublikowany, z zastrzeżeniem pkt 7 (pkt 6). W pkt 7 wskazano, że (...) SA ma prawo do zmiany wszystkich kursów walut ustalonych zgodnie z zasadami określonym w pkt 2-5, w przypadku, gdy w ciągu dnia nastąpi zmiana kursu międzybankowego jednej z walut publikowanej w Tabeli kursów o co najmniej o 0,1%, w stosunku do kursu międzybankowego z chwili przygotowywania poprzedniej Tabeli kursów. W powyższym przypadku, (...) SA po ustaleniu kursu waluty opublikuje go w Tabeli informacyjnej o kursach walut na stronie internetowej [http://www\(...\).pl](http://www(...).pl). (...) w powyższy sposób nowy kurs waluty obowiązuje do chwili publikacji kolejnej Tabeli kursów. W pkt 8 ustalono, że marża kupna i sprzedaży, o której mowa w pkt 2 i 3, ustalana jest w oparciu o bieżącą sytuację na rynku walutowym, to jest w oparciu o poziom i zmienność kursów walut na rynku międzybankowym, płynność poszczególnych walut, koszty finansowe pozyskania walut oraz konkurencyjność kursów

walut oferowanych Klientom. Z kolei w pkt 9 wskazano, że zasady ustalania kursów wymiany walut oraz spreadu walutowego w (...) SA mogą ulec zmianie w przypadku: a) zmiany powszechnie obowiązujących przepisów prawa regulujących stosowanie kursów wymiany walut oraz spreadów walutowych przez banki, b) nadzwyczajnej zmiany stosunków na rynku walutowym, gdy stosowanie niniejszych Zasad byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze Stron rażąca stratą, czego Strony nie mogły przewidzieć zawarciem umowy (załącznik do Aneksu nr (...) z dnia 30 listopada 2012 r. do umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny nr (...) (...) (spłacanego w ratach równych udzielonego w walucie wymiennej) z 27 października 2005 r., k. 198).

Koszty związane z ubezpieczeniem kredytu dotyczące ubezpieczenia kredytowanego wkładu wynosiły łącznie 3.177,74 zł, w tym kwotę 2.093,02 zł bank pobrał w dniu 8 grudnia 2005 r., zaś kwotę 1.084,72 zł pobrał w dniu 20 grudnia 2010 r. Kredytowany wkład został spłacony 4 listopada 2013 r., a kredytobiorca otrzymał zwrot w kwocie 451,97 zł dnia 19 października 2015 r. od (...). Z tytułu ubezpieczenia mienia pobrano składki: w kwocie 480 zł w dniu 31 maja 2011 r., w kwocie 480 zł w dniu 31 maja 2012 r. oraz w kwocie 480 zł w dniu 12 czerwca 2013 r. Z tytułu ubezpieczenia przejściowego do czasu ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego odprowadzono jedną składkę w wysokości 1.224,15 zł (480,72 CHF) w dniu 8 grudnia 2005 r. (...) dokonała częściowego zwrotu składki ubezpieczenia pomostowego w wysokości 906,70 zł. Pozostałe koszty/prowizje związane z kredytem wynosiły: 2.424 CHF tytułem prowizji za udzielenie kredytu, 41,67 zł opłaty za przypomnienie o niedostarczeniu dokumentów oraz 50 zł opłaty za zmianę rachunku (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 26v).

W okresie od 4 stycznia 2006 r. do 6 grudnia 2021 r. kredytobiorcy uiszcili tytułem rat kapitałowo-odsetkowych łącznie kwotę 115.657,96 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 755).

Przyjmując, że kredytobiorcy uiszczaliby raty kapitałowo-odsetkowe z zastosowaniem kursu sprzedaży kursami F.(kursu rynkowego) łączna kwota rat kapitałowo-odsetkowych w okresie od 4 stycznia 2006 r. do 6 grudnia 2021 r. wynosiłaby 112.507,49 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 755).

Z kolei przyjmując, że kursy kupna z (...) S.A. zastąpiono by kursami średnimi NBP z dnia zapadalności rat kredytu, kwota spłaconych rat kredytu w okresie od 4 stycznia 2006 r. do 6 grudnia 2021 r. wynosiłaby 112.644,97 zł, a więc byłaby o 3.012,99 zł niższa od faktycznie spłaconych przez kredytobiorców na rzecz banku rat kapitałowo-odsetkowych (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 758).

K. N. i G. N. prowadzą działalność gospodarczą. G. N. prowadzi działalność (...), zaś K. N. prowadzi działalność zajmującą się (...). Miejscem wykonywania wskazanych działalności jest kredytowana nieruchomość przy ul. (...) w T. (zeznania powoda G. N., protokół k. 681, nagranie 00:19:27-00:20:30; zeznania powódki K. N., protokół k. 681, nagranie 00:22:10; wydruk z CEiDG dot. G. N. 1/ Przedsiębiorstw (...) s.c. 2/ (...), k. 182; wydruk z CEiDG dot. K. N. 1/ Przedsiębiorstw (...) s.c. 2/ (...), k. 183).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów, za wyjątkiem zaświadczenia obejmującego historię spłaty rat kredytu nr (...) (...) z dnia 29 czerwca 2006 r. (k. 17-26), albowiem roszczenie w niniejszej sprawie dotyczy innej umowy kredytowej tj. nr (...) (...) z dnia 27 października 2005 r. Sąd w całości dał wiarę wszystkim dokumentom wymienionym w stanie faktycznym, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności, a Sąd nie miał podstaw do podważenia ich wiarygodności bądź zawartej w nich treści z urzędu.

Sąd, ustalając stan faktyczny, w niewielkiej części oparł się na zeznaniach świadków B. J. (zeznania na piśmie, k. 627-628) oraz A. D. (zeznania na piśmie, k. 629-931) w zakresie istotnym dla ustalenia stanu faktycznego. Wskazani świadkowie byli pracownikami banku, którzy reprezentowali bank w dniu 27 października 2005 r. przy zawieraniu przedmiotowej Umowy kredytu mieszkaniowego (...) hipoteczny. Świadkowie nie pamiętali jednak spotkania z powodami ani szczegółów zawartej z nimi Umowy. Świadkowie w pytaniach dotyczących konkretnie powodów i okoliczności zawarcia z powodami Umowy kredytowej zasłaniaли się niepamięcią.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się również na zeznaniach świadka E. C. (zeznania na piśmie, k. 592-594) w zakresie wskazanym w stanie faktycznym. W tej części świadek posiadał informacje i podawał fakty istotne dla

rozstrzygnięcia sprawy. Świadek w sposób spójny i wiarygodny przedstawił posiadaną przez siebie wiedzę dotyczącą realizacji umów kredytowych waloryzowanych do waluty CHF zawieranych w pozwanym banku. Świadek opisał w sposób szczegółowy obowiązujące, stosowane w nim procedury, dysponował wiedzą o mechanizmie udzielania kredytu oraz standardowym, wzorcowym przebiegu tej procedury. W przeważającej części zeznania te stanowiły potwierdzenie okoliczności wynikających z załączonych do akt sprawy dokumentów. Zeznania ww. świadka nie miały jednak znaczenia dla ustaleń Sądu co do prawidłowości pouczenia kredytobiorców o ryzyku kursowym, kursie waluty, spreadzie oraz kosztach kredytu, gdyż wskazany świadek nie uczestniczył bezpośrednio w zawieraniu spornej Umowy.

Dokonując ustaleń faktycznych Sąd oparł się również częściowo na dowodzie z przesłuchania powoda G. N. (protokół rozprawy, k. 680-681) i powódki K. N. (protokół rozprawy, k. 681) w zakresie wskazanym w ustalonym stanie faktycznym. Jakkolwiek w ocenie Sądu powodowie rzetelnie przedstawili informacje na temat przyczyn i samego zawarcia umowy kredytowej to w przypadku pozostałych okoliczności (niespełnienie w sposób należyty obowiązków informacyjnych przez bank itd.) ich relacje nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Zebrane w sprawie dowody i ustalony stan faktyczny wskazują, że w chwili zawierania umowy kredytu powodowie zostali należycie poinformowani i posiadali pełną świadomość różnicy pomiędzy kredytem złotowym, a oferowanym kredytem denominowanym, ryzyku walutowym, itd. Powodowie w oparciu o otrzymane dane dokonali własnej analizy opłacalności produktów bankowych i zdecydowali się na skorzystanie z kredytu waloryzowanego do waluty obcej.

Postanowieniem z dnia 9 marca 2023 r. tut. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu finansów, bankowości i rachunkowości na okoliczności wskazane w pkt 1 ww. postanowienia. Jednocześnie Sąd, na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c., oddalił wniosek strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w pozostałym zakresie oraz oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie tut. Sądu z 9 marca 2023 r., k. 726).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na opinii biegłego sądowego P. G. ds. bankowości uniwersalnej (opinia biegłego sądowego z 26 czerwca 2023 r., k. 740-781). Zdaniem Sądu opinia sporządzona została zgodnie z zasadami wiedzy i doświadczenia zawodowego biegłego w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Opinia w sposób dokładny, zwięzły i wyczerpujący odpowiada na zadane w tezie dowodowej pytania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo główne oraz ewentualne nie zasługiwały na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie strona powodowa wniosła w roszczeniu głównym o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego w postaci umowy kredytu nr (...) (...) z dnia 27 października 2005 r. oraz o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 117.865,33 zł oraz 51.877,57 CHF tytułem zwrotu wszystkich uiszczonych przez powodów na rzecz pozwanego środków, w tym rat kapitałowo-odsetkowych, opłat, składek z tytułu ubezpieczenia nieruchomości. Ewentualnie (roszczenie ewentualne) wniesli o zasądzenie od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwoty 88.951,39 zł oraz ustalenie, że w stosunku prawnym łączącym powodów z pozwanym na podstawie ww. Umowy Kredytu, że bezskuteczne wobec powodów są postanowienia: § 2 ust. 1, § 5 ust. 4, § 5 ust. 5, § 11 ust. 1 pkt 4, § 11 ust. 2 oraz § 19 pkt 1) i 2) Umowy kredytu (pismo procesowe powodów zawierające ostatecznie rozszerzenie powództwa, k. 645-656).

Strona powodowa w toku postępowania podnosiła również naruszenie przez pozwanego banku ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. 2007 nr 171 poz. 1206), art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo Bankowe, art. 70 ustawy Prawo Bankowe oraz art. 358¹ § 1 i 2 k.c. i art. 358 k.c.

Przechodząc do oceny zgłoszonego powództwa o ustalenie, wskazać należy na podstawę prawną dochodzonego przez powoda roszczenia, a więc art. 189 k.p.c. Stosownie do wymienionego przepisu powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 6 k.c. strona powodowa powinna wykazać istnienie po jej stronie interesu prawnego. Sąd z urzędu

bada interes prawny będący materialno-prawną przesłanką powództwa o ustalenie, a ustalenie jego braku skutkuje oddaleniem powództwa wprost bez analizy żądania strony powodowej.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa; niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powoda. Interes ten należy rozumieć jako potrzebę wprowadzenia jasności co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego – w celu ochrony przed grożącym naruszeniem sfery uprawnień powoda (wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 1987 r., sygn. akt III CRN 57/87, OSNPG 1987, Nr 7, poz. 27). Skuteczne powołanie się na interes prawny wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powoda. W przypadku, gdy dojdzie już do naruszenia prawa, w związku z którym stronie służy dalej idące roszczenie np. o świadczenie (danie, czynienie, zaniechanie lub znoszenie), wyłączona jest możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, skoro sfera podlegająca ochronie jest w takiej sytuacji szersza, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego. Takie stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2002 r. (sygn. akt II CKN 919/99, LEX nr 54376), które Sąd Okręgowy w całości podziela.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, Sąd doszedł do przekonania, że strona powodowa ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Zdaniem Sądu, w przedmiotowej sprawie – oceniając interes prawny w powództwie o ustalenie – szczególną uwagę zwrócić należy na fakt, iż stroną powodową oraz pozwany bank w dalszym ciągu łączy Umowa kredytowa, jak również brak spłaty całości zadłużenia wygenerowanego w oparciu o zawartą między stronami Umowę. W tej sytuacji nie sposób jest przyjąć, że powodom służy dalej idące roszczenie, w szczególności o przyszłe należności przysługujące bankowi, które mogliby oni uiścić na podstawie nieważnej w ich ocenie Umowy. Można rozważać, czy skoro strona powodowa spłaca kredyt w wysokości podawanej przez bank, to czy istnieje jakakolwiek niepewność jej sytuacji prawnej zważywszy na pogląd zaprezentowany w cytowanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2015 r. (sygn. IV CSK 362/14). Biorąc pod uwagę podnoszone przez stronę powodową twierdzenia o abuzywności postanowień umownych oraz nieważności Umowy, uznać należy, że niepewność sytuacji prawnej powodów została wykazana w sposób uzasadniający rozpoznanie sprawy merytorycznie w zakresie powództwa o ustalenie.

W ocenie Sądu, nie ma racji strona powodowa, iż Umowa łącząca strony jest nieważna.

Zgodnie z art. 58 § 1 i 2 k.c. czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego.

Istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy jest również wskazanie przepisów regulujących umowę kredytu bankowego, tj. art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: prawo bankowe). Zgodnie z art. 69 ust. 1 prawa bankowego, w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do ust. 2 wskazanego przepisu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W treści art. 69 ust. 2 prawa bankowego wskazano zatem, jakie niezbędne postanowienia powinny być zawsze ujawnione w umowie bankowej. Nie wszystkie z tych elementów stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych tej umowy poszukiwać należy w art. 69 ust. 1 prawa bankowego.

W ocenie Sądu przedmiotowa Umowa zgodna jest z art. 69 ustawy prawo bankowe i spełnia wszystkie wymogi zawarte w przytoczonym artykule, nie jest próbą obejścia przepisów prawa bankowego, jak również nie wypacza natury umowy kredytu. W Umowie kwotę kredytu ustalono na 77.970 CHF, która została przeliczona przez bank na kwotę 178.510,38 zł i taką też kwotę bank wypłacił kredytobiorcom w dwóch transzach w dniach 9 lutego 2007 r. i 23 marca 2007 r. (§ 2 ust. 1 Umowy, k. 23; zaświadczenie z 24 sierpnia 2020 r., k. 42). Zdaniem Sądu odpowiadają prawu również postanowienia Umowy odnoszące się do oprocentowania kredytu, w tym wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany. Umowa przewidywała też okoliczności, w jakich może dojść do zmiany oprocentowania oraz sposoby jakimi kredytobiorca o tej zmianie zostanie poinformowany (§ 6 i § 7 Umowy, k. 37). Zauważyć też należy, że w dacie podpisania Umowy przepisy prawa bankowego nie przewidywały obowiązku zawarcia w umowie kredytowej postanowień określających mechanizm tworzenia tabel kursowych, kursów walut, czy też umożliwiających stronie wpływanie na ww. elementy. Zawarcia w Umowie takich postanowień nie domagali się również powodowie.

Umowa kredytu waloryzowanego mieści się, w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ustawy Prawo bankowe). Umowa ta nie jest zatem sprzeczna z art. 358¹ § 2 k.c. wedle którego strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. Natomiast § 3 tego przepisu stanowi podstawę sądowej waloryzacji świadczeń. Należy wskazać, że przepis art. 69 prawa bankowego nie należy do przepisów określających w sposób sztywny wysokości świadczenia pieniężnego, w szczególności świadczenia kredytobiorcy, tj. kwoty kredytu, którą powinien zwrócić w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy kredytu. Z tego względu waloryzacja umowna tego świadczenia była dopuszczalna na podstawie art. 358¹ § 2 k.c. Przyjęcie za miernik waloryzacji waluty obcej nie stanowiło również naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów ani zasad współżycia społecznego. Waloryzacja umowna przy zastosowaniu jako jej miernika waluty obcej wyraża się w tym, że kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej. Suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu może mieć bowiem inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu (w chwili wykonania umowy przez bank), ale taka wykorzystana suma (w całości lub części) może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu. Tym samym należy zaznaczyć, że zasada nominalizmu zawarta w artykule 358¹ k.c., znajduje rozszerzenie w ustępie 2 wspomnianego artykułu, umożliwiającego waloryzację w drodze umowy (wyrok Sądu Najwyższy z 22 stycznia 2016 r., sygn. akt I CSK 1049/14).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r. (sygn. V CSK 445/14, Lex nr 1751291), który to pogląd Sąd Okręgowy podziela i odnosi do przedmiotowej sprawy, potwierdził, że dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Wspomniany powyżej art. 69 Prawa bankowego statuuje, że waluty samego kredytu oraz waluta jego spłaty nie muszą być tożsame. Tym samym, dopuszczalne jest tworzenie umów realizujących essentialia negotii umowy kredytu przy założeniu spłaty wierzytelności w walucie obcej.

Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waloryzacji tego kredytu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2012 r., sygn. akt II CSK 429/11, Legalis nr 526856). Podkreślenia wymaga więc, że istotną konsekwencją umowy kredytu jest brak pewności w zakresie ostatecznego całkowitego jego kosztu zarówno ze strony banku, jak i kredytobiorcy. Dotyczy to także kredytów wyrażonych w PLN, nieindeksowanych do waluty obcej, szczególnie w przypadku zastosowania zmiennego oprocentowania kredytu, zależnego od szeregu czynników, na które kredytobiorca także nie ma wpływu. W przypadku wzrostu oprocentowania w okresie kredytowania, tak samo jak w przypadku zmian na rynku walutowym,

które mogą dotyczyć CHF, kwota wierzytelności wobec banku może ulegać zmianie, jednak nawet wówczas będzie to jedno i to samo zobowiązanie z tego samego tytułu, bez cech innych stosunków zobowiązaniowych. Zjawisko to nie stanowi naruszenia ustawy Prawo bankowe, ani Kodeksu cywilnego w zakresie prawa zobowiązań. Brak ekwiwalentności świadczeń jest więc pozorny, z uwagi na konieczność zachowania wzajemnej wartości waluty PLN i CHF. Nie można oczekiwać od banku (który jako spółka prawa handlowego prowadzi nastawioną na zysk działalność gospodarczą) udzielania kredytów bez umożliwienia mu osiągnięcia korzyści z umowy kredytu, bo tylko wówczas nie dochodziłoby do rozbieżności pomiędzy udzielonym kredytem, a zobowiązaniem do zwrotu wykorzystanego kredytu. Kredytobiorca, niedysponujący własnymi środkami pieniężnymi oraz taki kredytobiorca, który nie zamierza zaangażować posiadanych przez siebie środków finansowych, musi skorzystać z finansowego wsparcia ze strony banku, dla którego umowa kredytu jest źródłem przychodu, tym samym dochodzi do naruszenia równowagi między stroną konsumentką a spółką prawa bankowego. Nie jest to jednak równoznaczne z nieważnością umowy kredytu, ponieważ wykorzystanie mechanizmu waloryzacji nie narusza natury kredytu, gdyż zapewnia kredytodawcy zarobek w zamian za udzielenie kredytu.

W sprawie sporna była kwestia, czy powodowie zawarli przedmiotową Umowę jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Zgodnie z tym przepisem, konsumentem można być wyłącznie w zakresie czynności prawnych niezwiązanych bezpośrednio z własną działalnością gospodarczą lub zawodową. Decyduje więc brak związku danej czynności z wymienioną działalnością, a nie to, czy taka działalność jest w ogóle prowadzona przez osobę dokonującą czynności prawnej. Do uznania, że mamy do czynienia z konsumentem, wystarczy brak bezpośredniego związku czynności z działalnością gospodarczą lub zawodową; istnienie pośredniego związku nie wyklucza zatem uznania danej osoby za konsumenta (K. Osajda (red.), P. Mikłaszewicz, Kodeks cywilny, Komentarz, wyd. 20, 2018, Legalis).

Zdaniem Sądu, słusznie strona pozwana podnosi, iż powodowie nie posiadali statusu konsumenta w dniu zawarcia spornej Umowy. Wniosek o udzielenie kredytu został złożony przez K. N., G. N. i K. S. (2). W dacie złożenia wniosku a także w dacie zawarcia Umowy G. N. i K. S. (2) prowadzili działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą Przedsiębiorstwo (...) s.c. zaświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej, k. 178; umowa spółki z 1 sierpnia 2002 r., k. 179-180; wydruki z CEiDG dotyczące działalności gospodarczych G. N. i K. S. (2), k. 181-182). Na podstawie Aneksu do Umowy spółki z dnia 29 grudnia 2008 r. do Umowy spółki przystąpiła K. N. (aneks z 29 grudnia 2008 r. do Umowy Spółki Cywilnej, k. 196), zaś na podstawie aneksu z dnia 31 grudnia 2008 r. ze spółki wystąpił K. S. (2) (aneks z 31 grudnia 2008 r. do Umowy Spółki Cywilnej, k. 197). Co więcej, K. N. i G. N. prowadzą swoją wspólną działalność gospodarczą Przedsiębiorstwo (...) s.c., jak również pozostałe działalności gospodarcze (powód prowadzi działalność (...), zaś K. N. prowadzi działalność zajmującą się (...)) pod adresem kredytowanej nieruchomości przy ul. (...) w T. (zeznania powoda G. N., protokół k. 681, nagranie 00:19:27-00:20:30; zeznania powódki K. N., protokół k. 681, nagranie 00:22:10; wydruk z CEiDG dot. G. N. 1/ Przedsiębiorstw (...) s.c. 2/ (...), k. 182; wydruk z CEiDG dot. K. N. 1/ Przedsiębiorstw (...) s.c. 2/ (...), k. 183). Zdaniem Sądu bezsprzecznie zawarcie Umowy związane było bezpośrednio z działalnością zawodową powoda G. N. i K. S. (3), którzy w dacie zawarcia Umowy byli współnikami spółki cywilnej, jak również K. N. (żony G. N.), która już w grudniu 2008 r. przystąpiła do prowadzonej już przez samego męża spółki cywilnej.

Jednocześnie gdyby uznać, że w dacie zawarcia umowy powodowie, posiadali status konsumenta wskazać należy, że zawarcie umowy jako konsument nie oznacza „gwarancji satysfakcji”, tj. że umowa – w szczególności taka, która wiąże się z ryzykiem i uzależniona jest od czynników zewnętrznych, niezależnych od stron – będzie ostatecznie zawsze dla konsumenta korzystna. Jak wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku z dnia 18 kwietnia 2016 r. (sygn. III C 275/15, Mon.Pr.Bank. 2016 nr 10, str. 3) „działanie Państwa w zakresie ochrony konsumentów winno bowiem ograniczać się do ochrony przed działaniami podstępными bądź nieuczciwymi, nie mogą oni natomiast oczekiwać, że państwo ochroni ich przed wszelkimi negatywnymi konsekwencjami podejmowanych przez nich decyzji gospodarczych”, który to pogląd Sąd w tym składzie w pełni podziela. Podkreślić należy, że zawarcie umowy w charakterze konsumenta nie oznacza zwolnienia konsumenta z obowiązku dokonania przy zawieraniu umowy oceny rozmiaru zaciąganego zobowiązania i związanych z nim ryzyk. Jednocześnie żadne przepisy nie zabraniają konsumentom zawierania umów wiążących się z ryzykiem, jeżeli są oni gotowi je ponieść. Od konsumenta, należycie

dbającego o własne interesy, należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości czy wszelkich niezrozumiałych kwestii szczególnie w kontekście umowy, która stanowi dla niego zobowiązanie. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 października 2016 r. „w relacjach cywilnoprawnych nie jest dopuszczalne faworyzowanie żadnej ze stron, choćby była konsumentem, kosztem praw profesjonalisty. Trzeba też uwzględnić stale podnoszący się poziom wykształcenia, wiedzy, doświadczenia i świadomości prawnej ogółu społeczeństwa, w tym konsumentów, coraz lepiej przygotowanych do asertywnego uczestnictwa w obrocie prawnym” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 5 października 2016 r., sygn. I ACa 47/16, Legalis nr 1533035). Nie byłoby tym samym podstaw do przyznania stronie powodowej uprzywilejowanej pozycji, w której byłaby zwolniona z obowiązku przejawiania jakiejkolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści zawieranej umowy i od odpowiedzialności za jej skutki.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika, że zostali oni poinformowani m.in. o ryzyku związanym z zaciągnięciem kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem waluty obcej, a przede wszystkim o ryzyku kursowym i tabelach kursowych (wniosek G. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 164-167; wniosek K. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 168-169; wniosek K. S. (2) o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 170-171). Wyrazili też zgodę na poniesienie ryzyka zmiany kursów walutowych (§ 30 ust. 2 Umowy, k. 15).

Nawet przyjmując, iż powodowie posiadają status konsumenta w niniejszej sprawie, zarzuty naruszenia przez pozwany bank ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym również należy uznać za bezzasadne.

Strona powodowa nie wykazała, by pozwany bank dopuścił się nieuczciwych praktyk rynkowych, a tym samym, aby zaistniały przesłanki do zastosowanie w niniejszej sprawie art. 12 ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. 2007 nr 171 poz. 1206). Stosownie do wskazanego przepisu, w razie dokonania nieuczciwej praktyki rynkowej konsument, którego interes został zagrożony lub naruszony, może żądać naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych, w szczególności żądania unieważnienia umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń oraz zwrotu przez przedsiębiorcę kosztów związanych z nabyciem produktu.

Do przesłanek pozwalających konsumentowi na wystąpienie z roszczeniem o naprawienie wyrządzonej szkody należą: dokonanie nieuczciwej praktyki rynkowej (tj. praktyki rynkowej, która jest sprzeczna z prawem lub dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta); wystąpienie szkody o charakterze majątkowym lub niemajątkowym; zdarzenie, którego wystąpienie warunkuje odpowiedzialność (zdarzeniem warunkującym odpowiedzialność za powstałą szkodę jest stosowana przez pozwanego przedsiębiorcę nieuczciwa praktyka rynkowa); związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem wyrządzającym szkodę a zaistnieniem szkody oraz wina po stronie sprawcy nieuczciwej praktyki rynkowej.

W ocenie Sądu, na gruncie niniejszej sprawy, brak jest podstaw do przyjęcia, iż zostało spełnionych łącznie wszystkich pięć przesłanek, zwłaszcza winy pozwanego banku oraz związku przyczynowego między powstałą szkodą a działaniami banku. Strona powodowa nie poddała ciężarowi dowodowemu wykazania, aby interes powodów – przyjmując, iż posiadali oni status konsumenta w omawianym stosunku zobowiązaniowym – został w jakikolwiek sposób naruszony, czy też bank naruszył względem nich jakiejkolwiek obowiązki informacyjne. W chwili zawierania umowy powodom znane były kwestionowane postanowienia, mieli świadomość, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, oboje mieli też świadomość ryzyka walutowego i początkowo odnosili wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego. Dopiero, gdy wahania rynku walutowego doprowadziły do znaczącego wzrostu kwoty rat powodowie ocenili, że kredyt nie był dla nich korzystny, a ryzyko, o którym zostali poinformowani, faktycznie było znaczące. Nie było to jednak wynikiem naruszenia dobrych obyczajów przy zawieraniu umowy kredytu przez pozwany bank. Niewątpliwie ryzyko jest zawsze wpisane w tego rodzaju transakcje z uwagi na wahania kursów walut, co jednak nie daje podstaw do uznania w efekcie postanowień umownych jako naruszających dobre obyczaje, czy też uzasadnione interesy strony. Nie sposób też zarzucić pozwanemu, iż zdawał sobie sprawę z możliwości wzrostu kursu franka szwajcarskiego niemal o połowę bądź przy dołożeniu należytej staranności powinien to przewidzieć, zaś strona

powodowa nie wykazała nawet, by przed zawarciem Umowy, kurs ten w ujęciu historycznym był kursem niestabilnym, obciążonym dużym ryzykiem wahań kursowych.

Mając powyższe okoliczności na względzie nawet przyjmując, że powodowie posiadali status konsumenta w niniejszej sprawie, strona powodowa nie wykazała, aby pozwany bank nie wypełnił względem powodów ciążącego na nim obowiązku informacyjnego czy też by doszło do naruszenia ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. W ocenie Sądu kredytobiorcy posiadali pełną i niezbędną wiedzę na temat spłaty rat kredytu, jak również mieli świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych.

Podnoszone przez stronę powodową zarzuty dotyczące umowy kredytu hipotecznego waloryzowanego do waluty CHF wynikają, w ocenie Sądu, ze wzrostu kursu franka szwajcarskiego, na który pozwany bank nie miał żadnego wpływu i z którego to wzrostu nie odniósł żadnej korzyści. Wzrost kursu CHF wynikał bowiem z działań Centralnego Banku Szwajcarii, który w 2011 r. i 2015 r. doprowadził do uwolnienia sztywnego kursu CHF do innych walut. Zmiana kursu waluty, obiektywnie niekorzystna dla kredytobiorcy, nie może stanowić podstawy do stwierdzenia, że zawarta przez powodów Umowa jest nieważna.

Zdaniem Sądu, na ważność przedmiotowej Umowy nie wpływa fakt, że waloryzacja kredytu jest dokonywana jednostronnie przez bank w oparciu o kurs waluty u niego obowiązujący. Powodowie zdecydowali się na wybór kredytu waloryzowanego kursem waluty obcej, a bank spełnił względem powodów wszelkie wymagane w dacie zawierania Umowy obowiązki informacyjne. Wskazać należy, że trudno jest oczekiwać od banku, by na chwilę zawierania Umowy przedstawiał kredytobiorcom np. symulacje, w których kurs waluty rośnie o 100 lub 200%. Wystarczające jest, w ocenie Sądu, aby bank poinformował o ryzyku kursowym. Ostatecznie każdy kredytobiorca ryzyko to oceni inaczej. Na kredytobiorcy „odważnym”, „ryzykancie” nawet informacja o ryzyku wzrostu kursu waluty o 200% nie zrobi wrażenia, zaś inaczej zareaguje kredytobiorca „ostrożny” i „zapobiegliwy”. Sąd przyjął zatem, że strona powodowa posiadała pełną wiedzę na temat spłaty rat kredytu, to znaczy, że wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu (koszt kredytu), przeliczona na złotówki na dany dzień, podlega ciągłym wahaniom zgodnie z prawami rynków walutowych, w zależności od aktualnego kursu PLN i CHF, jak również powodowie mieli świadomość istnienia kursu walutowego, jego wahań i tabel kursowych. Nie ma też wątpliwości, że wybierając zadłużenie w CHF, powodowie świadomie chcieli skorzystać z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i tym samym z miesięcznie niższej raty kredytu, a tym samym zauważali korzyści płynące z zawieranej umowy kredytu.

Wskazać należy na art. 58 § 1 i 2 k.c., zgodnie z którym czynność sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Uznać należy, iż dopuszczalne było zawarcie z bankiem umowy kredytu waloryzowanej do waluty obcej. Przedmiotowa Umowa nie może być zatem uznana za bezwzględnie nieważną w związku z art. 58 k.c., gdyż nie narusza przepisów prawa, ani nie zmierza do obejścia ustawy, jak również nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Tym samym brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności przedmiotowej Umowy i zasądzenia żądanej w roszczeniu kwoty.

W niniejszej sprawie, jak zostało to już podniesione wyżej, powodowie w dacie zawierania spornej Umowy nie posiadali statusu konsumenta, tym samym brak jest podstaw do uwzględnienia ewentualnych roszczeń powodów opartych na bezskuteczności postanowień umowy: § 2 ust. 1 (wysokość udzielonego kredytu, cel kredytowania), § 5 ust. 4 i § 5 ust. 5 (klauzula indeksacyjna), § 11 ust. 1 pkt 4 (zabezpieczenie kredytu w postaci ubezpieczenia wkładu własnego), § 11 ust. 2 (ubezpieczenie pomostowe) oraz § 19 pkt 1) i 2) (klauzula indeksacyjna dotycząca spłaty zadłużenia przeterminowanego i odsetek) Umowy kredytu z uwagi na ich abuzywność (pismo procesowe powodów zawierające ostatecznie rozszerzenie powództwa, k. 645-656).

Przyjmując hipotetycznie, iż status ten im przysługiwał uzasadnione było poczynienie rozważań pod tym kątem.

Uznanie kwestionowanych przez stronę powodową postanowień za abuzywne wymaga subsumpcji przepisu art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Paragraf 2 powołanego przepisu wskazuje, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei paragraf 3 wskazanego artykułu definiuje niezgodnione indywidualnie postanowienia umowy jako te, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 powołanego przepisu ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione

Zakres zastosowania przytoczonej regulacji art. 385¹ k.c. sprowadza się do umów zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami. Dotyczy on jedynie postanowień innych niż określające główne świadczenia stron, niezgodzonych z konsumentem indywidualnie. Ponadto przesłankami uznania postanowień umownych jest taka ich treść, która kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Należy wobec tego zbadać umowę wiążącą strony w aspekcie wszystkich powołanych przesłanek.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie należałoby zastosować tzw. kontrolę incydentalną, tj. zbadanie spornych postanowień pod kątem tego, czy wypełniły one znamiona przewidziane w art. 385¹ § 1 k.c.

Postanowienia Umowy kredytu, które łączą strony postępowania ustalone zostały w oparciu o preferencje powodów (konsumentów), zgłoszone we wniosku o udzielenie kredytu (wniosek G. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 164-167; wniosek K. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 168-169; wniosek K. S. (2) o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 170-171). Ostatecznie sama treść Umowy, z wyjątkiem postanowień odzwierciedlających dane zawarte we wniosku, nie były indywidualnie uzgadniane, co do końcowego słownego brzmienia, lecz na kształt ostatecznie przyjętego wariantu tej umowy i w ogóle na decyzję o jej zawarciu decydujący wpływ mieli powodowie, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Sąd stanął na stanowisku, że w niniejszej sprawie konieczna byłaby całościowa kontrola, polegająca na badaniu wszystkich przesłanek abuzywności. Jest to sytuacja najwłaściwsza z punktu widzenia założeń procedury cywilnej, gdyż pozwala w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe w sposób wszechstronny i niezredukowany zrekonstruować wszystkie istotne dla przedmiotowego indywidualnego stosunku prawnego okoliczności.

W judykaturze istnieje spór co do przyjęcia czy klauzule waloryzacyjne regulują świadczenie główne, czy też nie.

Zdaniem Sądu, regulacje umowne związane z waloryzacją kredytu dotyczą głównych świadczeń stron. Co prawda ustawodawca nie określił, co należy rozumieć przez sformułowanie „główne świadczenia stron”, wskazane w art. 385¹ § 1 k.c., ale niewątpliwie są to takie elementy konstrukcyjne umowy, bez których uzgodnienia nie doszłoby do jej zawarcia. Pojęcie to z pewnością należy interpretować w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Strona powodowa kwestionowała zapisy przedmiotowej Umowy dotyczące indeksacji, a zatem sposobu przeliczenia udzielonego powodom kredytu i rozliczenia wpłat dokonywanych przez nich na rzecz pozwanego banku tytułem spłaty zaciągniętego zobowiązania. Pojęcie „głównych świadczeń stron” w odniesieniu do umowy należy rozpatrywać analogicznie jak przy kredycie w kontekście art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, zawierającego essentialia negotii umowy kredytu. Analizując kwestionowane przez powodów postanowienia umowne stwierdzić należy, że miały one wpływ na wysokość kredytu oraz wysokość poszczególnych rat. Stanowiły częściowo klauzulę waloryzacyjną, która wprost oddziałuje na wysokość świadczenia głównego stron. Z uwagi na powyższe, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła podstawowa przesłanka wynikająca z art. 385¹ § 1 k.c. Kwestionowane postanowienia określały bowiem główne świadczenia stron, a strona powodowa nie wykazała, aby zostały one sformułowane w sposób niejednoznaczny. Omawiane regulacje odwołują się wprost do kursu kupna lub sprzedaży waluty obowiązującego w pozwanym banku w chwili wypłaty lub spłaty kredytu. Wskazać również należy, że bank de facto nie miał technicznej

możliwości wykonania Umowy w inny sposób niż w oparciu o własne tabele kursów. Zdaniem Sądu treść tych postanowień nie budzi też wątpliwości.

Przyjmując nawet, że postanowienia te – jako dotyczące głównych świadczeń stron – nie zostały określone w sposób jednoznaczny, ewentualnie, że regulacje dotyczące waloryzacji nie regulują głównych świadczeń stron, to żądanie pozwu również nie zasługiwałoby na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę na realia zawierania umów w sprawach takich jak niniejsza, polegające na tym, że z jednej strony bank posiada pewną paletę produktów finansowych do wyboru i uzgodnienia, zaś z drugiej strony konsument zgłasza swoje konkretne potrzeby (najpierw w drodze ustnej, a po dopasowaniu konkretnego instrumentu do jego potrzeb – w drodze wniosku o udzielenie kredytu).

Niewątpliwie, z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że powodowie poszukiwali produktu finansowego (kredytu), który zapewniłby uzyskanie potrzebnej im kwoty na zakup nieruchomości, przy jednocześnie możliwie najniższych kosztach uzyskania kredytu. W rezultacie zgłoszone potrzeby wywołały ze strony banku reakcję w postaci przedstawienia oferty, która mogłaby tego rodzaju potrzebom sprostać. Co więcej, powodowie udali się do różnych banków i uzyskali informację, że nie posiadają zdolności kredytowej na kredyt złotowy (zeznania powoda G. N., protokół k. 680-681, nagranie 00:07:13 i protokół k. 681 nagranie 00:13:58; zeznania powódki K. N., protokół k. 681, nagranie 00:21:14). Tym samym kredyt waloryzowany do waluty CHF stanowił jedyną opcję uzyskania przez nich potrzebnych środków. Jakkolwiek strona powodowa w zasadzie nie wywierała wpływu na konkretne brzmienie kwestionowanych w sprawie postanowień końcowych umowy, to jednak należy zauważyć, że kształt zaproponowanych warunków umownych był ściśle zdeterminowany potrzebami powodów, świadomie przez nich zgłoszonymi wniosku o kredyt (wniosek G. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 164-167; wniosek K. N. o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 168-169; wniosek K. S. (2) o udzielenie kredytu mieszkaniowego (...) z 13 października 2005 r., k. 170-171). Ponadto strona powodowa nie podnosiła twierdzeń jakoby poszczególne zapisy Umowy były dla powodów nieodpowiednie w dacie zawierania Umowy o kredyt hipoteczny. Sąd zaznacza, że wskazane okoliczności nie obalają wprawdzie przesłanki niezgodnienia indywidualnego kwestionowanych postanowień z konsumentem, ale mają zdecydowany wpływ na ocenę zaistnienia dalszych przesłanek, o których mowa w przepisie art. 385⁽¹⁾ k.p.c. (rażącego naruszenia interesu konsumenta i sprzeczności dobrymi obyczajami).

Dodać należy, że zgodnie z art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Pozwany zaś nie zaoferował dowodu, który w jakikolwiek sposób uwierzytelnił okoliczność, że strona powodowa miała wpływ na treść kwestionowanych postanowień.

W odniesieniu do przesłanek sprzeczności postanowień z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta, a także naruszenia zasad współżycia społecznego Sąd uznał, że strona powodowa nie wykazała zajścia tychże przesłanek w niniejszym postępowaniu, co do żadnej ze spornych klauzul. Jak podnosi się w doktrynie i orzecnictwie „dobre obyczaje” są w zasadzie odpowiednikiem „zasad współżycia społecznego”. Zgodnie z utrwaloną judykaturą do zasad tych zalicza się reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością, aprobowanymi społecznie zasadami. W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym. Rażące naruszenie należy interpretować jako znaczne odbieganie przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Naruszenie interesów konsumenta ma być niewątpliwie, bezsporne i nacechowane znacznym ujemnym ładunkiem (por. m. in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/04, Biul. SN 2005 nr 11).

Wskazane w tym przepisie formuły prawne, służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 r., sygn. I CK 832/2004,

Biul. SN 2005/11/13). Nie jest zatem wystarczające ustalenie nierównomiernego rozkładu praw i obowiązków stron umowy (sprzeczność z dobrymi obyczajami), lecz konieczne jest stwierdzenie prawnie relewantnego znaczenia tej nierównowagi (rażące naruszenie interesów konsumenta).

W kontekście stosunków prawnych łączących bank z jego klientami (stosunków umownych o charakterze ekonomicznym) przyjąć należy, że zasady współzycia społecznego wymagają od stron tych stosunków uczciwości (uczciwego obrotu) oraz lojalności. Powodowie złożyli wnioszek o kredyt, zostali zapoznani z ryzykiem kursowym, ryzykiem zmiany stopy procentowej oraz oprocentowania. Zdaniem Sądu, sporne postanowienia zostały sformułowane na tyle precyzyjnie, na ile pozwala na to materia, której one dotyczą. W takiej sytuacji brak jest podstaw dla twierdzenia, że Umowa, którą zawarli z bankiem narusza zasady współzycia społecznego czy też dobre obyczaje.

W roszczeniu ewentualnym powodowie wnosili o zasądzenie kwoty 88.951,39 zł stanowiącej nadpłatę wynikającą z bezskuteczności wymienionych już postanowień umownych w zakresie mechanizmu waloryzacji oraz ustalenie, że w stosunku prawnym łączącym powodów z pozwanym na podstawie ww. Umowy Kredytu, że bezskuteczne wobec powodów są postanowienia: § 2 ust. 1, § 5 ust. 4, § 5 ust. 5, § 11 ust. 1 pkt 4, § 11 ust. 2 oraz § 19 pkt 1) i 2) Umowy kredytu (pismo procesowe powodów zawierające ostatecznie rozszerzenie powództwa, k. 645-656).

Poprzez przyjęcie wskazanej koncepcji nastąpiłaby zdaniem Sądu niedopuszczalna zmiana przedmiotu świadczenia głównego. W takim przypadku doszłoby bowiem do zniekształcenia konstrukcji prawnej i ekonomicznej tego typu zobowiązań z uwagi na zastosowanie nieadekwatnego wskaźnika oprocentowania.

Z tych względów Sąd oddalił wnioszek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego m. in. celem wyliczenia różnicy pomiędzy sumą rat spłaconych przez powoda, a kwotą jaką powód zapłaciłby w okresie objętym zaświadczeniem z pominięciem indeksacji / denominacji kredytu do CHF (pismo procesowe powodów z 25 listopada 2022 r., k. 646). Przyjmując koncepcję ferowaną przez powodów nastąpiłaby niedopuszczalna zmiana przedmiotu świadczenia głównego. W takim przypadku doszłoby bowiem do zniekształcenia konstrukcji prawnej i ekonomicznej takiego typu kredytów z uwagi na zastosowanie nieadekwatnego wskaźnika oprocentowania. Kredyt złotówkowy podlega bowiem oprocentowaniu zmiennym wskaźnikiem WIBOR (plus stała marża banku), o którego wahaniami decydują inne czynniki, aniżeli czynniki w odniesieniu do wskaźnika LIBOR. Sąd nie ma też wątpliwości, że wybierając zadłużenie w walucie szwajcarskiej, powodowie świadomie chcieli skorzystać z niższego oprocentowania (LIBOR) w porównaniu z kredytem złotowym (gdzie obowiązywał WIBOR) i tym samym miesięcznie niższej raty kredytu. Modyfikacja treści umowy jedynie poprzez wyeliminowanie klauzul uznanych za niedozwolone w sposób zaproponowany przez powodów nie może zyskać aprobaty. Proste wyeliminowanie zakwestionowanych klauzul doprowadziłoby do niedopuszczalnej zmiany pierwotnego charakteru stosunku prawnego, łączącego strony. Doszłoby de facto do zastąpienia kredytu indeksowanego kursem waluty CHF kredytem złotowym. Sąd aprobeuje w tym zakresie pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 29 marca 2017 r. (sygn. akt I ACa 1233/16, LEX nr 2287417), gdzie Sąd ten wskazał, iż „zmiana charakteru zobowiązania (z kredytu walutowego na kredyt stricte złotowy) musiałaby pociągać za sobą konsekwentnie zmianę stawki referencyjnej oprocentowania na stawkę WIBOR (znacznie mniej korzystną dla kredytobiorców), czyli indeks funkcjonujący dla obrotu złotowego przy giełdzie (...)”.

W niniejszej sprawie biegły sądowy P. G. wskazał, że mechanizm ustalania kursów z Tabeli banku (...) S.A. stanowił mechanizm zbliżony do innych podmiotów oferujących kredyty denominowane lub indeksowane kursem CHF (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 752).

Pozwany bank w dniu 8 grudnia 2005 r. wypłacił kredytobiorcom środki w wysokości 121.700 zł, która została przeliczona przez bank na 290.620,07 zł (zaświadczenie (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 22-26; opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 754). Biegły sądowy P. G. ustalił w niniejszej sprawie, że w przypadku zastąpienia kursów kupna z Tabeli Banku kursami F.(kursami rynkowymi) z dnia wypłaty transz kredytu, kwota wypłacona kredytu powinna wynieść 296.202,97 zł. Tym samym różnica w kwocie wypłaconej wynosiłaby 5.582,91 zł, która stanowiłaby niedopłatę na wypłaconej kwocie kredytu (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 754). Z kolei przyjmując, że kursy kupna z Tabeli (...) S.A. zastąpiono by kursami średnimi NBP z dnia wypłaty

transz kredytu, kwota wypłaconego kredytu wynosiłaby 298.246,08 zł, a więc byłaby o 7.626,01 zł wyższa od faktycznie wypłaconych przez bank na rzecz kredytobiorców środków (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 757).

W okresie od 4 stycznia 2006 r. do 6 grudnia 2021 r. kredytobiorcy uiszcili tytułem rat kapitałowo-odsetkowych łącznie kwotę 115.657,96 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 755). Przyjmując, że kredytobiorcy uiszczaliby raty kapitałowo-odsetkowe z zastosowaniem kursu sprzedaży kursami F.(kursu rynkowego) łączna kwota rat kapitałowo-odsetkowych w okresie od 4 stycznia 2006 r. do 6 grudnia 2021 r. wynosiłaby 112.507,49 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 755). Tym samym różnica w faktycznej spłacie a przy hipotetycznym założeniu rat przeliczanych po kursie F. wynosiłaby 3.150,47 zł. Zaś łączna kwota niedopłaty na wypłacie kredytu (5.582,91 zł) oraz nadpłata na spłacie rat kredytu (3.150,47 zł) wyniosłaby 8.733,37 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 755).

Z kolei przyjmując, że kursy kupna z Tabeli (...) S.A. zastąpiono by kursami średnimi NBP z dnia zapadalności rat kredytu, kwota spłaconych rat kredytu w okresie od 4 stycznia 2006 r. do 6 grudnia 2021 r. wynosiłaby 112.644,97 zł, a więc byłaby o 3.012,99 zł niższa od faktycznie spłaconych przez kredytobiorców na rzecz banku rat kapitałowo-odsetkowych (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 758). Tym samym różnica pomiędzy faktycznie spłaconymi ratami kapitałowo-odsetkowymi a hipotetycznymi spłatami przeliczonymi po kursie średnim NBP stanowiłaby nadpłatę dokonaną przez powodów na rzecz pozwanego banku. Zaś łączna kwota niedopłaty na wypłacie kredytu (7.626,01 zł) oraz nadpłata na spłacie rat kredytu (3.012,99 zł) wyniosłaby 10.639 zł (opinia biegłego sądowego P. G. z 26 czerwca 2023 r., k. 758).

W ocenie Sądu z powyższego wynika, że zastosowany przez pozwany bank kurs sprzedaży CHF/PLN pochodzący z Tabeli Kursów Walut Obcych pozwanego banku nie odbiegał w sposób istotny od kursów rynkowych a nawet od kursu średniego NBP.

W chwili zawierania Umowy powodowie znali kwestionowane postanowienia, wiedzieli o tym, że kredyt jest waloryzowany do waluty obcej, mieli wiedzę w zakresie postanowień dotyczących ryzyka walutowego, oprocentowania, zabezpieczenia kredytu i początkowo odnosili wymierne korzyści z wyboru tego rodzaju instrumentu finansowego.

Zdaniem Sądu nie sposób uznać za abuzywne postanowień § 2 ust. 1 Umowy (k. 11v), który zawiera kwotę udzielonego kredytu i wskazuje cel kredytowania, który to zapis wynika z danych zawartych we wniosku o udzielenie kredytu skierowanego do banku przez samych powodów. Postanowienie to jest jasne i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych.

Strona powodowa wskazała jako abuzywne postanowienie § 11 ust. 1 pkt 4 Umowy dotyczące zabezpieczenie kredytu w postaci ubezpieczenia wkładu własnego oraz § 11 ust. 2 Umowy dotyczący ubezpieczenia „pomostowego”.

Kredytobiorcy ponieśli koszty związane z ubezpieczeniem kredytu dotyczące ubezpieczenia kredytowanego wkładu wynosiły łącznie 3.177,74 zł, w tym kwotę 2.093,02 zł bank pobrał w dniu 8 grudnia 2005 r., zaś kwotę 1.084,72 zł pobrał w dniu 20 grudnia 2010 r. Kredytowany wkład został spłacony 4 listopada 2013 r., a kredytobiorca otrzymał zwrot w kwocie 451,97 zł dnia 19 października 2015 r. od (...). Z tytułu ubezpieczenia mienia pobrano składki: w kwocie 480 zł w dniu 31 maja 2011 r., w kwocie 480 zł w dniu 31 maja 2012 r. oraz w kwocie 480 zł w dniu 12 czerwca 2013 r. Z tytułu ubezpieczenia przejściowego do czasu ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego odprowadzono jedną składkę w wysokości 1.224,15 zł (480,72 CHF) w dniu 8 grudnia 2005 r. (...) dokonała częściowego zwrotu składki ubezpieczenia pomostowego w wysokości 906,70 zł. Pozostałe koszty/prowizje związane z kredytem wynosiły: 2.424 CHF tytułem prowizji za udzielenie kredytu, 41,67 zł opłaty za przypomnienie o niedostarczeniu dokumentów oraz 50 zł opłaty za zmianę rachunku (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 26v).

Odnosząc się do sposobu zabezpieczenia Umowy to jest **ubezpieczenia niskiego wkładu własnego** (§ 11 ust. 1 pkt 4 Umowy), należy wskazać, że w standardowym stosunku z umowy kredytu hipotecznego kredytobiorca angażuje część osobistych środków majątkowych na cel kredytu poprzez wniesienie wkładu własnego. Wówczas udział banku

w inwestycji zmniejsza się, a wraz z nim ryzyko banku w udzieleniu swych środków, bowiem inwestycja jest już przynajmniej częściowo sfinansowana. W niniejszej sprawie powodowie uzyskała środki w kwocie 121.700 CHF, które pozwany bank przeliczył na 290.620,07 zł (zaświadczenie (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 22-26) na zakup nieruchomości oraz położonej w T. przy ul. (...) oraz finansowanie dodatkowych kosztów zakupu. Brak wymaganej kwoty wkładu własnego pociągał wzrost ryzyka ekonomicznego banku. Z tego powodu strony zdecydowały się obrać dodatkowe zabezpieczenie w postaci zapewnienia przejściowej ochrony ubezpieczeniowej. W konsekwencji powstała sytuacja, w której osoba trzecia zapewniła ochronę ubezpieczeniową kredytodawcy, zaś koszty tej ochrony ponosił kredytobiorca. Ostatecznie tytułem składki na ubezpieczenie niskiego wkładu własnego pozwany bank pobrał od powodów kwotę 3.177,74 zł (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 26v). Biorąc więc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że wskazany sposób zabezpieczenia nie naruszył w sposób rażący interesów powodów.

W ocenie Sądu, postanowienia umowy kredytowej o ubezpieczeniu niskiego wkładu własnego, stanowiły właściwy i w chwili zawierania Umowy pożądanym przez powodów równoważnik zwiększonego ryzyka banku. Nadto sporne postanowienia umowne dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego stanowią realizację uprawnienia i obowiązku banku do ustanowienia zabezpieczenia spłaty kredytu, wynikającego z art. 70 ust. 2 oraz art. 69 ust. 2 pkt 6 Prawa bankowego. Postanowienia te pozostają również jasne i nie budzą wątpliwości interpretacyjnych.

Odnosząc się do **opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego**, odprowadzono jedną składkę w wysokości 1.224,15 zł (480,72 CHF) w dniu 8 grudnia 2005 r., zaś (...) dokonała częściowego zwrotu składki ubezpieczenia pomostowego w wysokości 906,70 zł (zaświadczenie (...) Bank (...) S.A. z 6 czerwca 2018 r., k. 26v). Do czasu otrzymania przez pozwany bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości z prawomocnym wpisem hipoteki na rzecz banku, zabezpieczenie kredytu stanowiło ubezpieczenie kredytów zabezpieczanych hipotecznie na podstawie umowy zawartej przez Bank z (...) (tzw. ubezpieczenie pomostowe). Istotą ubezpieczenia pomostowego jest zapewnienie ochrony do momentu uzyskania przez bank wpisu hipoteki do księgi wieczystej nieruchomości – zwrot kredytu następuje w przypadku jego niespłacenia przez kredytobiorcę w okresie między zawarciem umowy kredytu a wpisem hipoteki w księdze wieczystej. Ubezpieczenie to zapewnia bankowi zwrot kwoty kredytu, ale jednocześnie nie zwalnia z obowiązku spłaty kredytu samego kredytobiorcy. W rezultacie w pierwszym okresie trwania umowy, do czasu prawomocnego wpisu hipoteki pozwany bank posiadał zabezpieczenie całego udzielonego kredytu w postaci ubezpieczenia (na podstawie umowy zawartej z tożsamym ubezpieczycielem).

Z tych względów również roszczenie strony powodowej o zwrot ww. opłaty z tytułu refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego należało uznać za niezasadne.

Strona powodowa domagała się również zwrotu **opłat za przypomnienie o niedostarczeniu dokumentów** w wysokości 41,67 zł oraz **opłaty za czynność wykonaną na życzenie klienta** (zmiana rachunku) w kwocie 50 zł. Zgodnie z § 8 ust. 1 i 2 Umowy, za czynności związane z obsługą kredytu oraz zmianą postanowień umowy (...) S.A. pobiera od kredytobiorcy prowizje i opłaty bankowe określone w Taryfie, zaś w dniu zawarcia umowy obowiązywały prowizje i opłaty bankowe oraz ich wysokość określona w Taryfie, z której wyciąg stanowił załącznik do umowy (§ 8 ust. 1 i 2 Umowy, k. 12; wyciąg z Taryf prowizji i opłat bankowych w (...) S.A., k. 16). Opłata za przypomnienie o niedostarczeniu dokumentów oraz czynność wykonaną na życzenie klienta wynika wprost z Taryf prowizji i opłat bankowych w (...) S.A., które stanowiło załącznik do Umowy, a których otrzymanie kredytobiorcy potwierdzili własnoręcznymi podpisami (k. 16). Powodowie podpisali Umowę zawierającą wskazane postanowienie, podpisali też załącznik do Umowy w postaci z Taryf prowizji i opłat bankowych w (...) S.A. Znali więc te postanowienia i winni liczyć się z obowiązkiem zapłaty opłat tam wskazanych. Postanowienia dotyczące wysokości opłat nie można więc uznać za sprzeczne z właściwością stosunku łączącego strony.

Ostatecznie żądanie powodów, zdaniem Sądu, jest też sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, tj. zasadą uczciwego postępowania w obrocie gospodarczym, równego traktowania kontrahentów czy lojalności. Gdyby bowiem roszczenie strony powodowej zostało uwzględnione, a pozwany zobowiązany zostałby do zapłaty dochodzonych przez powodów kwot, pomimo że powodowie zrealizowali cel umowy, tj. skorzystali z udostępnionego im kapitału i zakupili nieruchomość, która obecnie stanowi siedzibę prowadzonej przez nich spółki, to stanowiłoby to naruszenie praw osób,

które w tym samym okresie zaciągały zobowiązania, jednak z uwagi na ryzyko związane z kredytami denominowanymi nie zdecydowały się na ich zaciągnięcie i zaciągnęły kredyt złotowy, który w tym czasie był znacznie mniej korzystny finansowo.

Zgodnie z art. 354 k.c. dłużnik powinien wykonywać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w odpowiadający tym zwyczajom. Zdaniem Sądu jest niewątpliwe, że strona powodowa dokonała świadomie wyboru kredytu i jego warunków, które w chwili zawierania umowy były dla niej korzystne.

Zasadą jest, że każde przejście wartości majątkowej z jednej osoby na drugą musi być prawnie uzasadnione. W związku z tym stosownie do art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej wartości.

Przepis ten – w myśl art. 410 § 1 k.c. – stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (§ 2).

Okoliczności sprawy i dokonana ocena dowodów prowadzą do wniosku, iż wpłacone przez powodów na rzecz pozwanego, na podstawie postanowień Umowy, kwoty nie stanowią świadczenia nienależnego. Uiszczane były na ważnej podstawie, a powodowie zobowiązani byli względem pozwanego banku. Sąd nie dopatrył się podstaw nieważności przedmiotowej Umowy, w związku z tym żądanie powodów o zapłatę nie znajduje uzasadnienia. Jednocześnie za oddaleniem roszczeń ewentualnych przemawia brak statusu konsumenta po stronie powodowej, przy czym niezależnie od powyższego brak jest podstaw do uznania kwestionowanych postanowień Umowy za niedozwolone. Z tych względów powództwo główne oraz ewentualne, podlegały oddaleniu w całości (pkt I wyroku).

Zgodnie z art. 108 § 1 k.c. sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 98 §1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie Sąd, w myśl przepisu art. 108 § 1 zd. 2 k.p.c., rozstrzygnął jedynie o zasadach ponoszenia kosztów procesu ustalając, że powodowie przegrali proces w 100% i pozostawił rozliczenie kosztów postępowania referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku, o czym orzekł w punkcie II wyroku.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w wyroku.

Sędzia Ewa Ligoń-Krawczyk